
Indledning

Kvindekroppe, moderskab og kønsmainstreaming

AF KATHRINE BJERG BENNIKE
OG MORTEN HILLGAARD BÜLOW

Velkommen til dette åbne nummer af Kvinder, Køn og Forskning, som samtidig er den sidste udgivelse i denne sæson 2017. Vi har denne gang valgt at sætte fokus på en bred vifte af aktuelle emner inden for kønsforskningen med i alt tre peer review artikler, tre essays og to boganmeldelser. De tre forskningsartikler undersøger emner, som spænder fra ligestillingsspørgsmål og gender mainstreaming i en dansk ministeriel kontekst til tematikker omkring kvindekroppen og divergerende former for kvindelighed og moderskab. Sidstnævnte kommer særligt til udtryk i artiklerne af Camilla Bruun Eriksen og Vivi Friis Søgaard, hvor der er fokus på kvinder og kvindekroppen, når de ikke helt passer ind i gældende konstruerede normer og samfundsværdier. I artiklerne sker dette enten fordi selve kroppens fysiske udtryk ikke lever op til normen (den tykke kvindekrop, som beskrevet i Camilla Bruun Eriksens tekst), eller når moderskabet ikke kan – eller ikke forventes at kunne – udføres i for-

hold til de samfundsmæssige normer og forventninger til moder- og forældreskab (Vivi Friis Søgaard).

Camilla Bruun Eriksens *Sort. En reparerende læsning af den vrede og tykke (kvinde)krop* tager således udgangspunkt i Kamilla Hega Holst roman *Sort*, og viser, hvordan en reparerende, queer læsning af hovedpersonen, Sanne, frembringer fortællinger om agens og handlekraft, som paranoide eller mainstream læsninger ikke ville få øje på. Bruun Eriksens analyse bidrager dermed til kønsforskningslitteraturen (og kvindebevægelsen) med et queer perspektiv på 'den vrede og tykke kvindekrop' – i artiklen repræsenteret af romanens hovedperson Sanne – som kan tilbyde en mere 'positiv' figur, som "forvandler den tykke figurs kropslige 'fiasko' til en queer strategi og genskaber Sanne som et politisk subjekt med agens og vilje" (s. XX, dette nummer).

Kvindekroppen og agens er ligeledes på spil i artikel *Når ønsket om moderskab vækker bekymring*, hvor Vivi Friis Søgaard kaster et kritisk blik på forståelsen af moderskabet i det danske velfærdssystem med en særlig opmærksomhed på, hvorledes velfærdsinstitutioner i dag spiller en voksende rolle i forhold til at regulere og begrænse adgangen til forældreskab- og (særligt udtrykt i denne artikel) moderskab. Gennem et omfattende feltstudie blandt kvinder, som har fået tildelt en babysimulator, og det sundhedspersonale, der benytter simulatorerne i det danske sundhedssystem til at uddanne – og kontrollere – potentielle mødre, sætter Søgaard spørgsmålstegn ved, hvordan moderskabet (og forældreskab overordnet) konstrueres i dag, og ligeledes hvordan marginaliserede individer (i denne artikel særligt, kvinder) forstår, forhandler og modsætter sig velfærdsinterventioner i forsøget på at opnå forældreskab og accept.

I den sidste artikel af Diana Højlund Madsen og Lise Rolandsen Agustín, *Gender*

Mainstreaming in the Danish Central Administration: (Mis)understandings of the Gendered Impact of Law Proposals, er det ligestilling og gender mainstreaming-tiltag eller mangel på samme, som diskuteres og tages under behandling. I artiklen argumenterer Højlund Madsen og Rolandsen Agustín for, at der i en dansk kontekst er meget lidt forskning indenfor gender mainstreaming generelt, hvilket også gælder i forhold til at belyse og kritisk analysere de triste danske resultater af gender mainstreaming. Højlund Madsen og Rolandsen Agustín retter derfor et kritisk blik på, hvorledes gender mainstreaming er blevet implementeret i Danmark ved at undersøge både politikker og praksis i et empirisk case studie af det danske transportministerium og det danske beskæftigelsesministerium. Derudover analyser de, hvordan forståelser af gender mainstreaming og ligestilling eksplícit og implicit bliver udformet i ministerielle evalueringer, og pointerer, hvordan dette ofte er problematisk og mangelfuldt i forhold til at bekæmpe diskrimination. Artiklen bidrager dermed til en vigtig diskussion omkring ligestillingsspørgsmål og hvordan et værktøj som gender mainstreaming kan bruges og (mis)bruges.

Udover artiklerne bringer vi i dette åbne nummer tre essays, hvoraf det første med titlen *Smil! Melankoli og glædeskrav i Chaplins Smile* er skrevet af Mons Bissenbakker. I dette essay analyserer Bissenbakker sangen *Smile* (melodi af Charles Chaplin, 1936, og tekst af John Turner og Geoffrey Parson, 1954), som i et feministisk affekt-teoretisk analytisk perspektiv viser sig som et glimrende eksempel på 'glædens affektive økonomi': *Smile* handler i Bissenbakkers skarpe analyse både om optimismens performative kraft, og om "de komplekse tilknytninger til melankoli, der gør sorgens fravær til en alt for høj en pris at betale for glæde". (s. XX, dette nummer)

Bente Rosenbeck og Yvonne Mørck skriver

i deres essay, *Da Lili Elbe fik en ny identitet*, om deres tur til Dresden, hvor de besøgte Lili Elbes grav og kom til at undre sig over at hun blev betegnet som intersex – hvordan hænger dette sammen med hendes status som en af verdens første transkvinder? I forlængelse af Rosenbeck og Mørcks undren og efterfølgende historiske og litterære detektivarbejde har vi i redaktionen spurgt Marie-Louise Holm, som i juni i år forsvarede sin ph.d.-afhandling om dansk trans- og intersex historie, om de har en kommentar eller uddybende svar på Rosenbeck og Mørcks essay. Holm kommer i sit essay rundt om en del af den historiske kontekst og især om relationen mellem intersex og trans-kategorier, historisk set. Hvad dette går ud på må læseren selv finde ud af.

I de afsluttende boganmeldelser i dette nummer har Morten Kyed anmeldt Jonatan Leers *Madskulinitet – Kønskamp i TV-køkkenet* og Dag Heede har anmeldt Eva Borgströms *Berättelser om det förbjudna. Begär mellan kvinnor i svensk litteratur 1900-1935*. Begge værker får ros fra anmelderne, men der er også løftede pegefingre – som dog mest går på, at der mangler mere dansk kønsforskning, både inden for madsociologi og homolitteratur. Hermed en opfordring!

Sidst men ikke mindst vil vi introducere til dette nummers billedside, som består af bidrag fra en række dygtige kunstnere. Da vi hen mod deadline for dette tidsskrift stadig var uden illustrationer sendte vi et call ud via Koordinationen for Kønsforskning's facebookside og hjemmeside – og fik en helt overvældende respons. Hele 17 forskellige potentielle bidragsydere meldte sig i løbet af få dage på banen med flere værker hver. Næsten alt var af meget høj kvalitet og vidner om det engagement og den kreativitet, der findes inden for dette felt – køn og krop, kønslige forventninger, normer og tabuer er nogle af de temaer, som mange arbejder med, og som du som læser nu også kan finde i dette nummers billedside.

De værker, vi har valgt at bringe her, er et lille udsnit af det indsendte og er valgt ud fra, hvordan de passer til temaerne i teksterne, samt ud fra de praktiske begrænsninger – såsom plads, layout og farver – som nummeret tillod. I alt 8 kunstnere kom med i dette nummer, og vi ville gerne have haft flere med. Vi håber, at I vil nyde, lade jer provokere af, og tænke over denne gave af rige illustrationer.

God læselyst!